

November 2026

Velfærds-kriminalitet

Behov for flere værktøjer og nye non-profit-bosteder

FAGBEVÆGELSENS
HOVEDORGANISATION

Indhold

Forord 3

Sammenfatning 5

Velfærdskriminalitet: Behov for flere
værktøjer og nye non-profit-bosteder 7

Forslag 1
Brug for flere værktøjer til
bekæmpelsen af velfærdskriminalitet. 9

Forslag 2
Nye botilbud skal være
non-profit og af høj kvalitet. 12

Konsekvenser af forslagene 15

Velfærdskriminalitet: Behov for flere værktøjer og nye non-profit-bosteder

Udgivet af Fagbevægelsens Hovedorganisation

Foto side 3: Rasmus Rønne. Fotos på forside, side 6, 8 og 14: AI

November 2026

Forord

Velfærdskriminalitet må ikke have nogen gang på jord. Alligevel har vi de seneste år set sag efter sag, hvor skruppelløse kriminelle har suget penge ud af vores sociale tilbud. Penge, der skulle være gået til nogle af samfundets mest udsatte borgere. Det går ud over både dem og deres pårørende. Det kan vi ikke acceptere.

Derfor lægger vi i Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) nu en plan frem, der skal gøre op med snyd, økonomisk misbrug og mangelfuld kvalitet på private bosteder.

For mig er det helt enkelt: De penge, vi som samfund bruger på området, skal gå til de borgere, der har brug for hjælp, og til den faglige indsats.

Derfor må vi også spørge: Er det rimeligt, at man kan trække profit ud af de tilbud, frem for at pengene bliver geninvesteret til gavn for beboerne?

I FH mener vi, at tiden er inde til et opgør med profitten på bostederne. Vi foreslår derfor, at nye bosteder skal være offentlige eller nonprofit. For de eksisterende tilbud skal der indføres et profitloft i en overgangsperiode på fem år.

Det er ét af flere forslag i vores plan mod velfærdskriminalitet på bostederne. Men lad mig slå fast: Profit fra et bosted er ikke i sig selv udtryk for velfærdskriminalitet. Og et profitforbud stopper ikke al kriminalitet på området. De kriminelle har mange måder at trække penge ud af botilbuddene på. Derfor skal der mere til.

Et bredt politisk flertal har allerede indgået en aftale, der skal forhindre snyd og svigt på sociale tilbud.

Det er et vigtigt første skridt. Men vi kommer ikke problemerne til livs uden en mere konsekvent og systematisk indsats. Velfærdskriminalitet har mange ansigter. Derfor skal vi sætte ind på flere fronter. Vi skal ændre de strukturer og økonomiske incitamenter, der gør området sårbart over for misbrug. Og vi skal give myndighederne bedre mulighed for at følge de offentlige penge og gribe ind med hårde sanktioner.

Vores forslag handler derfor både om ejerformer og profit og om de rammer, vi sætter for bostederne. Vi skal indrette området, så det understøtter borgernes behov og en sund og effektiv drift. Det er dét, der skal drive indsatsen. Ikke muligheden for at tjene penge.

God læselyst

Morten Skov Christiansen
Formand
Fagbevægelsens Hovedorganisation

Sammenfatning

Beboernes behov på landets bosteder skal i fokus og velfærdskriminelle smides ud. FH kommer nu med en plan, der blandt andet indebærer, at nye bosteder skal køre nonprofit og et profitloft for eksisterende bosteder. Samtidig skal der flere redskaber til bekæmpelsen af de velfærdskriminelle.

Alle nye bosteder skal være non-profit

Princippet bag en nonprofit-model er enkelt. Når et bosted finansieres af offentlige midler, skal pengene blive i velfærden. Et eventuelt overskud skal geninvesteres i bedre støtte til borgerne, flere medarbejdere, kompetenceudvikling, uddannelse, bygninger og højere faglig kvalitet. Overskuddet skal ikke kunne trækkes ud som privat profit.

En nonprofit-model vil ikke i sig selv garantere høj kvalitet eller forhindre alle former for misbrug. Der vil fortsat være behov for effektivt socialtilsyn, økonomisk kontrol, klare kvalitetskrav og konsekvente sanktioner. Men modellen fjerner muligheden for privat udbytte og skaber et bedre udgangspunkt for, at offentlige midler anvendes til deres egentlige formål.

Overgang uden uro for borgerne

Det er vigtigt, at omstillingen ikke skaber usikkerhed for de borgere, der allerede bor i eksisterende tilbud. Derfor skal private, kommercielle bosteder ikke lukke eller omstilles fra den ene dag til den anden.

Eksisterende bosteder skal kunne fortsætte driften og modtage borgere. Til gengæld skal de være omfattet af et profitloft i en femårig overgangsperiode. Og de vil ikke kunne etablere nye bosteder, åbne nye afdelinger, udvide antallet af pladser eller opkøbe andre tilbud.

Al ny vækst skal i stedet forbeholdes nonprofit- og offentlige aktører. Dermed kan balancen på området ændres gradvist, uden at borgere skal flyttes fra velfungerende tilbud, og uden at der opstår pludselige pladsproblemer.

FH foreslår en evaluering efter de første fem år. Her skal der ses på udviklingen indenfor pladser, kvalitet, økonomi, arbejdsvilkår og uddannelsesopgaver. Og på den baggrund skal der vedtages en plan for det videre arbejde. Det langsigtede mål er, at bosteder på det specialiserede socialområde, der er finansieret af det offentlige, drives uden mulighed for privat udbytte.

De nye bosteder skal sikres ordentlige vilkår og rammer

Det er ikke nok at beslutte, at nye bosteder skal være nonprofit. Der skal samtidig skabes gode muligheder for, at kommuner, regioner, selvejende institutioner og almennyttige aktører kan etablere de nødvendige tilbud.

Det kræver langsigtede investeringer. Der skal findes eller opføres egnede bygninger, ansættes medarbejdere, etableres en faglig ledelse og opbygges de nødvendige kompetencer.

Nonprofit-aktører har ikke nødvendigvis adgang til samme kapital eller mulighed for at påtage sig samme økonomiske risiko som større kommercielle koncerner. Derfor skal de have attraktive vilkår ved hjælp af langsigtede driftsaftaler på eksempelvis 10-15 år samt sikkerhed for, at de får henvist borgere eller kompenseres via minimumsbelægninger, så økonomien hænger sammen.

På de mest specialiserede områder skal staten, kommunerne og regionerne give fælles garantier om, hvor meget de vil bruge de konkrete tilbud. Det

skal mindske risikoen ved at etablere tilbud til små og højt specialiserede målgrupper.

Bostederne skal derudover tegne driftsoverenskomster med en kommune eller region, som sikrer ordentlige løn- og arbejdsvilkår for medarbejderne og en stærkere uddannelsesindsats med praktikpladser og kompetenceudvikling.

Stærkere værn mod velfærdskriminalitet

Overgangen til nonprofit skal følges af større gennemsigtighed og stærkere kontrol, så de velfærdskriminelle kan standses. Det skal ikke være muligt at omgå reglerne via urimelige huslejer, koncerninterne betalinger, høje administrationsudgifter eller handler med nærtstående selskaber.

Derfor foreslår FH, at myndighederne får bedre værktøjer. En permanent taskforce mod velfærdskriminalitet skal sammen med bedre informationsudveksling gøre det lettere for myndighederne at opdage mistænkelige forhold.

Samtidig skal det være lettere at konfiskere værdier og økonomisk udbytte fra velfærdskriminalitet, og der skal være større fokus på, at alvorlige sager faktisk efterforskes og strafforfølges.

FH foreslår desuden et nationalt register over aktører, der er udelukket fra at drive eller have centrale roller i sociale tilbud. Der skal også stilles såkaldte fit & proper-krav til ejere, bestyrelser, ledelser og revisorer, så deres egnethed og hæderlighed vurderes.

Endelig skal velfærdskriminalitetens omfang og karakter kortlægges systematisk og løbende.

FH's forslag om nonprofit og profitloft

- Nye bosteder: Skal være offentlige eller nonprofit. Overskud skal geninvesteres i tilbuddet.
- Eksisterende kommercielle bosteder: Kan fortsætte driften, men får et profitloft i fem år.
- Al ny vækst: Forbeholdes offentlige og nonprofit-aktører. Kommercielle aktører kan ikke udvide eller opkøbe andre tilbud.
- Efter fem år: Ordningen evalueres, og det vurderes, om profitloftet skal fortsætte, eller om der skal strammes yderligere.

FH vil styrke værktøjskassen mod velfærdskriminalitet

- Permanent taskforce: Etablere en permanent taskforce mod velfærdskriminalitet på socialområdet.
- Skærpet konfiskation: Gøre det lettere og mere konsekvent at konfiskere værdier og økonomisk udbytte fra velfærdskriminalitet.
- Bedre informationsudveksling: Styrke myndighedernes mulighed for at dele relevante oplysninger og dermed opdage mistænkelige forhold på tværs.
- Nationalt register: Oprette et register over aktører, der er udelukket fra at drive eller have centrale roller i sociale tilbud.
- Fit & proper-krav: Stille krav til egnethed og hæderlighed hos ejere, bestyrelser, ledelser og revisorer.
- Systematisk kortlægning: Skabe et bedre og løbende vidensgrundlag om omfanget og karakteren af velfærdskriminalitet.
- Skærpet strafforfølgelse: Sikre større fokus på, at alvorlige tilfælde af velfærdskriminalitet faktisk efterforskes og strafforfølges.

500
FEM HUNDREDE
KRONER
1124488E5
DANMARKS NATIONALBANK

Velfærdskriminalitet: Behov for flere værktøjer og nye non-profit-bosteder

FH bakker op om de aftalte skridt mod snyd, svigt og ikke-godkendte tilbud på botilbudsområdet. Men næste skridt er at ændre strukturen for fremtidens kapacitet: Nye bosteder bør etableres som non-profit eller kommunale tilbud, hvor offentlige midler går til borgerne, medarbejderne, faglighe-den og uddannelsen af fremtidens velfærdsmed-arbejdere, ikke til privat profit.

De seneste års sager om snyd, svigt, økonomisk misbrug og mangelfuld kvalitet på sociale tilbud har understreget behovet for grundlæggende at styrke styringen på socialområdet. Når børn, unge og voksne med betydelige støttebehov visiteres til bo- og opholdssteder, skal borgere, pårørende, medarbejdere og kommuner kunne have tillid til, at indsatsen er fagligt forsvarlig, at arbejdsvilkårene er ordentlige, og at offentlige midler anvendes til borgernes velfærd.

Med aftalen om styrket indsats mod snyd og svigt på sociale tilbud og afskaffelse af ikke-godkendte tilbud, tages der vigtige skridt. Det gælder blandt andet afskaffelsen af kommunernes adgang til midlertidigt at anvende ikke-godkendte akuttilbud, skærpede regler mod brodne kar, tættere myndighedssamarbejde, øget fokus på revisors rolle og en styrkelse af datagrundlaget på området.

Den netop aftalte takstmodel på botilbud vil være med til at sætte en dæmper på de store prisstigninger på private botilbud, vi har set de seneste år. Aftalen sikrer dog ikke i sig selv området mod snyd, svigt og store profitter. Aftalen må derfor følges op af yderligere krav, der sætter en stopper for profit og sikrer kvalitet og ordnede forhold på private sociale tilbud.

Regeringens eksisterende ambitioner

FH's forslag skal supplere de indsatser, der findes i den politiske aftale om bekæmpelse af snyd, svigt og ikke-godkendte tilbud på botilbudsområdet.

Herunder:

- Afskaffelse af muligheden for at placere borgere i ikke-godkendte tilbud.
- Mulighed for akutte foranstaltninger i godkendte tilbud i maksimalt 12 uger og med indberetningspligt.
- Skærpede regler mod brodne kar, herunder udvidede karantæneregler, rettighedsfrakendelse og begrænsning for personer dømt for visse grove overtrædelser af straffeloven.
- Tættere myndighedssamarbejde mellem socialtilsyn, politi, skattemyndigheder, revisorer m.fl.
- Vejledning om socialtilsynets økonomiske tilsyn, herunder revisors rolle, uafhængighed og ansvar.
- Fokus på whistleblowerordning, datagrundlag, tilbudsportal og praksisundersøgelse.
- Implementering af en ny takstmodel på bostedsområdet

Hvad er velfærdskriminalitet og hvad er omfanget?

Velfærdskriminalitet dækker over handlinger, hvor borgere, virksomheder eller organisationer uberettiget opnår økonomisk gevinst eller andre fordele fra offentlige velfærdsordninger, i strid med gældende regler. Det kan fx omfatte bedrageri, dokumentfalsk, overfakturering som led i hvidvask, misbrug af tilskudsordninger, og/eller systematisk udnyttelse af kontrolsvagheder i den offentlige forvaltning.

Velfærdskriminalitet kan forekomme både på individniveau og i mere organiserede former, hvor aktører bevidst indretter aktiviteter og strukturer med henblik på at udnytte offentlige midler. Fælles for området er, at det udfordrer både den økonomiske bæredygtighed i velfærdssystemet og borgernes tillid til de offentlige institutioner.

Spørgsmålet om arbejdskriminalitet og social dumping er også relevant i arbejdet med at sikre bedre forhold på landets bosteder. I dette udspil fokuseres der dog specifikt på svindel og svigt på bosteder på det specialiserede socialområde, herunder økonomiske uregelmæssigheder, utilstrækkelig levering af ydelser samt strukturelle forhold, der kan skabe grobund for misbrug af offentlige midler. Der foreligger ikke en samlet national opgørelse af omfanget af svindel, men eksisterende viden peger på et vedvarende risikoområde med betydelige styringsmæssige og retssikkerhedsmæssige implikationer.

Hvidvasksekretariatet – der hører under Politiets Nationale Enhed for Særlig Kriminalitet (NSK), udgav en rapport i november 2025, som gav et indblik i omfanget af problemerne. Helt konkret har Hvidvasksekretariatet i rapporten undersøgt 301 sociale tilbud. For de 46 har sekretariatet modtaget fem eller flere underretninger om botilbuddene og/eller deres ejere i årene 2021-2024. Det placerer de kommercielle, godkendte sociale tilbud blandt de 15 brancheområder ud af 600, som der underrettes mest om. Det er på niveau med nedrivningsfirmaer, grillbarer og pizzarier. Virksomhederne bag disse tilbud har modtaget tæt ved 2,7 mia. kr. i offentlige midler i perioden 2021-2024, svarende til godt 20 pct. af de udbetalte midler på det undersøgte område.

I nogle tilfælde er der endda forbindelser til fakturafabrikker og organiseret kriminalitet, og politiet vurderer, at der også kan være tilfælde af midler, der er udtrukket til terrorfinansiering.

Forslag 1

Brug for flere værktøjer til bekæmpelsen af velfærdskriminalitet

Aftalen om styrket indsats mod snyd og svigt på sociale tilbud er et vigtigt første skridt. Men hvis regeringen ønsker at komme velfærdskriminaliteten til livs, skal der flere redskaber i værktøjskassen, som kan bekæmpe den organiserede økonomiske kriminalitet på socialområdet.

Næste fase i indsatsen mod snyd og svigt på bosteder bør derfor være en yderligere stramning af den justitsindsats end der allerede er taget initiativ til. Herunder en præcisering af, hvilke tilbud, der er omfattet af reguleringen, så der er sikkerhed for, at indsatsen også gælder de såkaldt matrikelløse tilbud.

Men derudover foreslår vi bl.a., at regeringen etablerer en permanent taskforce mellem socialtilsyn, NSK, Skattestyrelsen, Hvidvasksekretariatet og øvrige relevante myndigheder, der styrker den økonomiske efterforskning, konfiskationsmulighederne og sikrer en systematisk kulegravning af velfærdskriminalitet.

Målet er, at velfærdskriminalitet behandles som den organiserede økonomiske kriminalitet, den i stigende grad har karakter af. I sidste ende handler det om at beskytte udsatte borgere og sikre, at offentlige ressourcer bruges som tiltænkt.

Oversigt over elementerne i forslaget:

- Etablere en permanent taskforce mod velfærdskriminalitet på socialområdet
- Skærpe regler om konfiskation
- Styrke informationsudvekslingen mellem myndigheder
- Indføre et nationalt register over udelukkede aktører
- Fit & proper-krav til ejere, bestyrelser og ledelser samt revisorer
- Systematisk kortlægning af velfærdskriminalitet
- Skærpet strafforfølgelse

Etablere en permanent taskforce mod velfærdskriminalitet på socialområdet

Der bør etableres en permanent national taskforce mod velfærdskriminalitet på socialområdet med deltagelse af NSK, Hvidvasksekretariatet, Skattestyrelsen, socialtilsynene og kommunerne. Baggrunden er, at de alvorligste sager på området ikke alene handler om mangelfuld kvalitet eller tilsynssvigt, men om komplekse former for økonomisk kriminalitet, herunder svindel med offentlige midler, hvidvask, skatteunddragelse og organiserede ejerkonstruktioner. NSK's efterretningsvurderinger og analyser fra Hvidvasksekretariatet peger på, at dele af socialområdet er sårbart over for netop denne type kriminalitet.

En taskforce skal sikre, at data indhentes og udnyttes, og at oplysninger deles systematisk. At kompetencer og efterforskning samles på tværs af myndigheder, så mistænkelige pengestrømme, ejerforhold og lovbrud identificeres tidligere og håndteres smidigt og hurtigere. Dette skal også give en bedre adgang til at retsforfølge svindlere. Samtidig kan taskforcen bidrage til løbende at kortlægge kriminalitetsmønstre, der ikke er etableret, men som også er i sin spæde start. At der udvikles fælles risikomodeller og peges på huller i lovgivningen, som kriminelle aktører udnytter.

Taskforcen bør bestå af kompetencer fra:

- NSK (National enhed for Særlig Kriminalitet)
- Socialtilsynene
- Skattestyrelsen
- Hvidvasksekretariatet
- Arbejdstilsynet
- Relevante kommunale myndigheder

Formålet skal være at identificere komplekse ejerstrukturer, mistænkelige pengestrømme, stråmandskonstruktioner, skatteunddragelse og andre former for organiseret kriminalitet på sociale tilbud.

Skærpe regler om konfiskation

I arbejdet med at inddrive de midler, der uretmæssigt er endt i lommerne på svindlere eller kriminelle netværk, bør det skærpes, at gevinster ved grov velfærdskriminalitet som udgangspunkt konfiskeres gennem en bred analyse af pengestrømmene.

Det bør bl.a. omfatte:

- direkte økonomisk udbytte,
- gevinster placeret i nærtstående selskaber,
- gevinster opnået gennem løn, husleje- og ejendomskonstruktioner,
- koncerninterne betalinger.

Målet er at fjerne den økonomiske gevinst ved kriminaliteten.

Styrke informationsudvekslingen mellem myndigheder og føre tættere tilsyn

Bekæmpelsen af velfærdskriminalitet forudsætter, at relevante myndigheder har adgang til de oplysninger, der er nødvendige for hurtigt at kunne identificere risikoforhold og reagere på mistanke om økonomisk kriminalitet. Informationsudvekslingen bør derfor ske automatisk og systematisk frem for ad hoc. Socialtilsynene bør automatisk modtage oplysninger om blandt andet skattesager, konkurser, konkurskarantæner, mistanke om hvidvask, alvorlige arbejdsmiljøpåbud og reaktioner fra sundhedsmyndigheder, når forholdene vedrører personer eller virksomheder med tilknytning til sociale tilbud. Tilsvarende bør relevante oplysninger fra socialtilsynene systematisk deles med politiet, NSK, Skattestyrelsen, Hvidvasksekretariatet og øvrige kontrolmyndigheder. Bl.a. bør socialtilsynenes whistleblowerordning styrkes, så der etableres faste procedurer for, hvornår oplysninger om mulig økonomisk kriminalitet automatisk deles med den foreslåede task force. Informationer fra andre myndigheder bør også inddrages i tilsynenes risikomodel, så der også gennemføres ekstra tilsyn med kvaliteten, hvis der er mistanke om økonomisk snyd.

En mere struktureret informationsudveksling vil styrke myndighedernes mulighed for at opdage mistænkelige mønstre på et tidligt tidspunkt og sikre, at alvorlige sager om snyd, svigt og økonomisk kriminalitet håndteres hurtigt og koordineret på tværs af myndigheder.

Kommunerne varetager en vigtig opgave med at følge op på borgerne og varetage det personrettede tilsyn og underrette de sociale tilsyn, når der er mistanke om uregelmæssigheder – en opgave, der kun er blevet mere vigtig efter Socialtilsynets nye, risikobaserede tilsynsmodel. Imidlertid kan der være langt imellem opfølgningerne på borgerne. En analyse viser, at det for hver fjerde borger hvis botilbud koster over 2 mio. kr. sker sjældnere end årligt (Momentum 2023: 29). Det anbefales derfor, at der indføres et lovkrav om, at tilsynet jf. SEL §148 i udgangspunktet skal finde sted årligt, medmindre der er særlige omstændigheder som taler for at føre mindre tilsyn med det specifikke botilbud.

Indføre et nationalt register over udelukkede aktører

Der bør etableres et fælles nationalt register over personer og selskaber, der er udelukket fra at drive eller have bestemmende indflydelse på sociale tilbud (inkl. revisorer). Registret administreres af socialtilsynene og bør omfatte personer med karantæne, personer med rettighedsfrakendelse samt selskaber, der har været involveret i alvorlige lovovertrædelser.

Forslaget bygger videre på de initiativer, der allerede er på vej gennem aftalen om styrket indsats mod snyd og svigt, hvor reglerne om karantæne og rettighedsfrakendelse skærpes, går på tværs af landets socialtilsyn, og udvides til en bredere personkreds. Et register vil sikre, at disse sanktioner kan håndhæves effektivt og ensartet på tværs af landet, og gøre det vanskeligere at vende tilbage til området gennem nye selskabskonstruktioner, stråmænd eller skift af formelle roller.

Der findes allerede lignende ordninger på andre områder, herunder konkurskarantæneregistret og autorisationsregistre på sundhedsområdet. Et register på socialområdet vil derfor ikke være et nyt princip, men en naturlig udbygning af et kendt reguleringsværktøj på et område, hvor der er dokumenteret risiko for organiseret økonomisk kriminalitet og misbrug af offentlige midler.

Samtidig vil registret styrke samarbejdet mellem socialtilsyn, kommuner og øvrige kontrolmyndigheder, og bidrage til at beskytte nogle af samfundets mest udsatte borgere mod aktører, der tidligere har vist sig uegnede til at drive sociale tilbud.

Fit & proper-krav til ejere, bestyrelser og ledelser

Der bør indføres Fit & proper-krav til ejere, bestyrelsesmedlemmer, revisorer og ledere på bostedsområdet efter inspiration fra den finansielle sektor. Formålet er at sikre, at personer med afgørende indflydelse på sociale tilbud besidder de nødvendige faglige kvalifikationer, den relevante erfaring og den fornødne hæderlighed til at forvalte ansvaret for nogle af samfundets mest udsatte borgere.

Modellen skal i samspil med det nationale register over udelukkede aktører gøre det muligt for socialtilsynene at afvise eller udelukke personer, der ikke har de fornødne faglige kvalifikationer, tidligere har været involveret i alvorlige lovovertrædelser, økonomiske uregelmæssigheder eller væsentlige ledelsesmæssige svigt. Et sådant system vil styrke tilliden til området og bidrage til en mere professionel og ansvarlig ledelse af sociale tilbud.

Systematisk kortlægning af velfærdskriminalitet

For at sikre et solidt vidensgrundlag for den fremtidige indsats mod velfærdskriminalitet bør Justitsministeriet i samarbejde med NSK, Hvidvasksekretariatet, Skattestyrelsen og Social- og Boligministeriet gennemføre en omfattende kulegravning af snyd og svigt på velfærdsområdet. Denne kan så suppleres med en tilbagevende kortlægning på de mest udsatte områder.

Kortlægningen skal belyse omfanget og udviklingen i velfærdskriminalitet på socialområdet, herunder typer af kriminalitet, ejer- og selskabskonstruktioner, pengestrømme, underretninger, efterforskninger, domme og øvrige sanktioner.

Formålet er både at skabe større gennemsigtighed og at give myndighederne et bedre grundlag for at identificere nye risici, målrette kontrolindsatser og vurdere effekten af gennemførte reformer og lovændringer.

Forslag 2

Nye botilbud skal være non-profit og af høj kvalitet

FH bakker op om de skridt, der tages i aftalen om at bekæmpe snyd og svigt. Men aftalen løser ikke den grundlæggende strukturelle risiko: At offentligt finansierede velfærdsopgaver på et sårbart område kan drives med profit som formål.

I Wales sættes der en stopper for profit

I Wales har man i 2026 vedtaget en lov, der skal fjerne privat profit fra anbringelsesområdet for børn.

Målet er, at plejefamilier, børnehjem og sikrede institutioner på sigt drives af kommuner, velgørende organisationer eller non-profit-organisationer.

- Fra april 2026 kan nye for-profit-aktører ikke længere etablere sig.
- Fra april 2027 må eksisterende for-profit-aktører ikke udvide kapaciteten.
- Fra 2030 bliver mulighederne for at placere børn i for-profit-tilbud kraftigt begrænset til særlige omstændigheder.

Behov for omstilling i Danmark

FH mener, at næste fase i Danmark bør være en kontrolleret og gradvis omstilling til en model, hvor ny kapacitet på bostedsområdet etableres som non-profit eller offentlige tilbud. Målet er ikke at skabe uro for borgere, der allerede bor i gode eksisterende tilbud. Målet er at ændre retningen for fremtidens bosteder med en investerings- og kapacitetsstrategi, som fokuserer på udviklingen af flere non-profit bosteder med fokus på kvalitet, gode arbejdsvilkår og en organisering der sikrer, at de midler der afsættes til området, reelt kommer de sårbare borgere til gode.

Oversigt over elementerne i forslaget:

- En femårig overgangsperiode, hvor nyetablerede bosteder skal være non-profit. De eksisterende kommercielle tilbud får lov til at køre videre i perioden, men vil være omfattet af et profitloft.
- Løbende evaluering skal afgøre om non-profit skal udvides til de eksisterende kommercielle tilbud efter 5-årsperioden.
- Behov for incitamenter og gode rammer for non-profit bosteder. Det omfatter bl.a. langsigtede driftsaftaler, belægningsgaranti og driftsoverenskomster.

En femårig overgangsperiode, hvor nyetablerede bosteder skal være non-profit, men eksisterende kommercielle tilbud kan fortsætte (med et profitloft)

- **Ny kapacitet skal være non-profit eller offentligt drevet**

  FH foreslår, at al ny kapacitet etableres som enten kommunale tilbud, regionale tilbud hvor relevant, selvejende non-profit-institutioner, almennyttige fonde eller andre non-profit-organiseringer uden mulighed for udlodning af overskud.

  Nye bosteder, nye afdelinger og nye specialiserede pladser bør derfor ikke kunne etableres som kommercielle for-profit-tilbud. Dette skal ske under hensyntagen til kapacitetsudfordringer, hvilket kan betyde at der i særlige tilfælde kan oprettes kommercielle tilbud i områder med akut mangel på pladser.

- **Eksisterende for-profit-tilbud kan fortsætte med et profitloft, men ikke udvide**

  Al ny vækst på området reserveres i udgangspunktet til non-profit- eller kommunale og regionale aktører, men eksisterende for-profit-bosteder kan fortsætte deres nuværende drift inden for den godkendelse, de allerede har. Dog vil de være omfattet af et profitloft. De kan fortsat modtage borgere inden for eksisterende kapacitet og godkendte målgrupper, men de kan ikke etablere nye tilbud, nye afdelinger eller udvide antallet af pladser. De kan ikke overtage eller opkøbe andre tilbud med henblik på udvidelse.

- **Løbende evaluering skal afgøre om non-profit skal udvides til de eksisterende kommercielle tilbud efter 5-årsperioden**

  I løbet af overgangsperioden bør der gennemføres en evaluering af områdets kapacitet, kvalitet, økonomi, arbejdsvilkår og uddannelsesopgaver med henblik på at vurdere, om der er behov for yderligere begrænsninger end profitloftet for den profitbaserede drift i de eksisterende kommercielle tilbud efter overgangsperioden. Dette vil bl.a. afhænge af, hvorvidt kapaciteten i de nye non-profit tilbud kan opveje faldet i de kommercielle tilbud i perioden.

Behov for incitamenter og gode rammer for non-profit-bosteder

Hvis non-profit-modellen skal lykkes, er det ikke nok at begrænse kommerciel vækst. Der skal samtidig skabes stærke og attraktive rammer for de aktører, der skal opbygge ny kapacitet. I kampen mod velfærdskriminalitet er det også vigtigt at slå fast, at der ikke blot er tale om et økonomisk problem, men også et fagligt problem, hvor udsatte borgere ikke får den hjælp og støtte, de har behov for.

Fortrinsret til ny kapacitet

Nye specialiserede tilbud skal som udgangspunkt kun kunne oprettes som non-profit eller offentlige tilbud.

Langsigtede driftsaftaler og belægningsgaranti

En væsentlig barriere for nye non-profit-bosteder er usikkerhed om økonomien. Det kræver store investeringer at etablere et bosted, ansætte medarbejdere, opbygge faglige miljøer og indrette egnede bygninger.

FH foreslår, at nye non-profit-tilbud kan få adgang til langsigtede driftsaftaler på fx 10-15 år. Aftalerne bør kunne indeholde flerårig finansiering og en garanti for minimumsbelægning. For målgrupperne til de højt specialiserede tilbud kan det være vanskeligt at etablere et bæredygtigt tilbud. Derfor bør der udvikles en model for en fælles kapacitetsgaranti, så kommunerne og regionerne sikrer en koordinering af de mest specialiserede tilbud og en fælles finansiering af nødvendig overkapacitet, så der er fagligt stærke akutpladser til rådighed efter behov. Det vil være oplagt at tage udgangspunkt i kommunernes kontaktråd (KKR) som allerede har en tværkommunal koordineringsrolle.

Krav om driftsoverenskomster

For at sikre ordentlige forhold og rammer for bosteder skal alle nye bosteder som udgangspunkt have en driftsoverenskomst med en kommune eller region. En driftsoverenskomst skaber en tættere og mere forpligtende tilknytning mellem tilbuddet og den offentlige sektor og giver bedre muligheder for at følge op på kvalitet, økonomi, bemanding og faglige standarder.

Et krav om driftsoverenskomst skal understøtte ordentlige løn- og arbejdsvilkår, langsigtet kapaci-

tetsplanlægning og en stærkere uddannelsesindsats med praktikpladser og kompetenceudvikling.

Driftsoverenskomster anvendes allerede med succes på områder som daginstitutioner, hospicer og sociale tilbud, hvor man ønsker at kombinere offentlig finansiering og styring med non-profit-organisering og lokal forankring, hvor civilsamfundets og de selvejende institutioners styrker bevares. Dermed kan driftsoverenskomster være et vigtigt redskab til både at styrke kvaliteten og reducere risikoen for snyd, svigt og velfærdskriminalitet på bostedsområdet.

Konsekvenser af forslagene

Forventet udvikling i kapaciteten på bostedsområdet hvis forslagene realiseres

På kort sigt, særligt i de første 2-4 år efter forslagenes ikrafttræden, må der forventes et fald i andelen af private kommercielle tilbud, fordi ny kapacitet forbeholdes kommunale-, regionale- og non-profit-aktører. Samtidig kan det øgede fokus på bekæmpelse af svindel føre til lukning af flere private kommercielle tilbud.

Det kan skabe lokale kapacitetsudfordringer for nogle målgrupper, hvis omstillingen ikke understøttes aktivt med etablering af nye non-profit-bosteder. Det kan omfatte etableringsfinansiering, låneadgang og langsigtede driftsaftaler, som alle er vigtige elementer i styringen af kapaciteten. Man som nævnt i forslaget kan der også være behov for at tillade oprettelse af kommercielle botilbud under særlige omstændigheder, hvis kapaciteten er presset.

På længere sigt forventes en mere stabil og mindre spekulativ tilbudsstruktur. En større andel af pladserne vil være placeret i kommunale, selvejende og almennyttige tilbud med længere investeringshorisont og lavere risiko for lukninger, opkøb og ejerskifter. Samtidig vil uddannelseskrav, praktikpladser og overenskomstmæssige vilkår bidrage til stærkere faglige miljøer og bedre rekruttering, hvilket kan understøtte både kvalitet og kapacitet på området.

Økonomiske konsekvenser af forslagene

Forslagene forventes på den ene side at medføre begrænsede merudgifter til drift samt visse investeringsudgifter i implementeringsfasen. Men samtidig er et af formålene med forslagene at reducere svindel, snyd og profit.

Ift. etablering af botilbud på området er der allerede en lånepulje på 2 mia. kr. til etablering af nye offentlige botilbud i perioden 2027-2030. Herudover vil der være udgifter til styrket tilsyn, udvikling af risikomodeller, etablering af en national taskforce, kortlægning af velfærdskriminalitet samt styrket datadeling mellem myndigheder. Der vil være dele af disse udgifter som kan finansieres inden for rammerne af de allerede afsatte midler til bekæmpelse af velfærdskriminalitet, den styrkede politiindsats og de midler der tilføres tilsynsområdet med aftalen om en ny takstmodel. Men der kan også være behov for at afsætte yderligere midler i implementeringsfasen.

På længere sigt forventes reformen at være selvfinansierende. Færre tilfælde af svindel, hvidvask, skatteunddragelse og misbrug af takstmidler vil reducere samfundets tab som følge af velfærdskriminalitet. Samtidig kan større økonomisk gennemsigtighed, færre konkurser og mere stabile tilbud medføre lavere udgifter til genplaceringer, akutte nødforanstaltninger og genopretning efter tilsynssager.

Det primære formål er ikke at skabe besparelser, men at sikre, at de offentlige midler på området anvendes til borgere, medarbejdere og kvalitet frem for profitudtræk og økonomisk kriminalitet. Dermed vil det være vigtigt at sikre, at de effektiviseringer og realiserede gevinster der opstår, geninvesteres i området i tilstrækkeligt omfang.

